

Jūtas karš un Kalnu pļavas slaktiņš

Pieaugošā spriedze noved pie Jūtas kara

Trīs gadus pēc tam, kad pirmie pēdējo dienu svētie sasniedza Soltleikas ieleju, ASV valdība organizēja Jūtas teritoriju un iecēla Brigamu Jangu par šīs teritorijas pirmo gubernatoru. 1857. gada vidū pēdējo dienu svētie izdzirdēja baumas, ka federālā valdība varētu nomainīt Brigamu Jangu pret jaunu Jūtas teritorijas gubernatoru, kura rīcībā būtu liels federālais karaspēks. 1857. gada jūlijā prezidents Brigams Jangs kopā ar svētajiem svinēja savas ierašanās Soltleikas ielejā 10. gada dienu, kad viņš saņēma apstiprinājumu iepriekš dzirdētajām ziņām, ka uz Solteiksitiiju dodas karaspēks.

Iepriekšējo gadu nesaskaņas un pārpratumi radīja arvien pieaugošu spriedzi starp pēdējo dienu svētajiem un ASV valdības amatpersonām. Svētie gribēja, lai viņiem ir vadītājs, ko viņi var izvēlēties paši pēc saviem ieskatiem, un noraidīja federālās amatpersonas, kurām nebija tādas pašas vērtības un kuri bija negodīgi, korumpēti un netikumīgi. Dažas federālās amatpersonas uzskatīja, ka svēto rīcība un attieksme nozīmē, ka viņi sacelās pret ASV valdību.

Amerikas Savienoto Valstu prezidents Džeimss Bjūkenans uz Soltleiksitiiju nosūtīja apmēram 2500 karavīru, lai viņi drošībā padarītu jauno gubernatoru uz Jūtu un izbeigtu to, ko viņš uzskatīja par sacelšanos svēto vidū. Šis lēmums tika pieņemts bez precīzas informācijas par situāciju Jūtā (skat. *Church History in the Fulness of Times Student Manual*, 2. izd. [Baznīcas izglītības sistēmas rokasgrāmata, 2003. g.], 368.–371. lpp.).

Gatavošanās aizstāvēt teritoriju

Savos sprediķos prezidents Jangs un citi Baznīcas vadītāji aprakstīja ienākošo karaspēku kā ienaidnieku. Viņi baidījās, ka karaspēks varētu padzīt svētos no Jūtas, tāpat kā viņi iepriekš tika padzīti no Ohaio, Misūri un Ilinoisas. Prezidents Jangs, kurš jau gadiem ilgi bija lūdzis svētajiem uzkrāt graudus, vēlreiz par to atgādināja, lai viņiem būtu pārtika, ja viņiem vajadzētu bēgt no karaspēka. Kā Jūtas gubernators viņš arī norādīja Jūtas zemessardzei sagatavoties aizsargāt teritoriju.

Konflikts ar ratu ierindas emigrantiem

Ratu ierindas emigranti, ceļojot uz rietumiem no Arkanzasas uz Kaliforniju, iebrauca Jūtā tieši tad, kad pēdējo dienu svētie gatavojās aizsargāt teritoriju no ASV karaspēka, kas tuvojās. Daži ratu ierindas locekļi kļuva aizkaitināti, jo viņi nevarēja nopirkt tik ļoti nepieciešamos graudus no svētajiem, kuriem bija dots norādījums tos uzkrāt. Emigranti uzsāka konfliktu arī ar svētajiem, kuri nevēlējās, lai ratu ierindas daudzie zirgi un liellopi izmantotu pārtikas un ūdens resursus, kas bija nepieciešami pašu dzīvniekiem.

Spriedze uzliesmoja Sidarsitijā, pēdējā emigrantu apmešanās vietā Jūtā, ceļā uz Kaliforniju. Strīds izcēlās starp dažiem ratu ierindas locekļiem un pēdējo dienu svētajiem. Daži ratu ierindas locekļi draudēja pievienoties valdības karaspēkam, kas tuvojās, un cīnīties pret svētajiem. Lai gan ratu ierindas kapteinis nosodīja savus ceļabiedrus par šādu draudu izteikšanu, daži Sidarsitijas vadītāji un kolonisti uzskatīja emigrantus par ienaidniekiem. Ratu ierinda pilsētu pameta jau apmēram stundu pēc ierašanās tajā, bet daži Sidarsitijas kolonisti un vadītāji vēlējās dzīties viņiem pakal un sodīt vīriešus, kuri bija viņus aizvainojuši.

Sadursmes saasinājums

Tāpēc, ka šie svētie savu konfliktu ar emigrantiem neatrisināja Tā Kunga veidā, situācija kļuva daudz nopietnāka. Īzāks Heits, Sidarsitijas mērs, zemessardzes majors un staba prezidents, lūdza atļauju zemessardzes komandierim, kurš dzīvoja netālu no Parovanas, izsaukt zemessardzi, lai tā uzbruktu ratu ierindas nemierniekiem. Zemessardzes komandieris un Baznīcas loceklis Viljams Deims deva padomu Īzākam Heitam — ignorēt emigrantu draudus. Tā vietā, lai paklausītu šim padomam, Īzāks Heits un citi Sidarsitijas vadītāji nolēma pārliecināt dažus vietējos indiāņus uzbrukt ratu ierindai un nozagt viņu liellopus, tādējādi sodot emigrantus. Īzāks Heits lūdza Džonom D. Lī, vietējam Baznīcas loceklim un zemessardzes majoram, vadīt šo uzbrukumu, un abi izdomāja, ka šajā uzrukumā vainos indiāņus.

Uzbrukums emigrantiem

Īzāks Heits pastāstīja par savu plānu — uzbrukt ratu ierindai — vietējai Baznīcas vadītāju padomei, kopienai un zemessardzei. Vairāki padomes locekļi nepavisam nepiekrita šim plānam un vaicāja Heitam, vai viņš ir apspriedies šajā jautājumā ar prezidentu Brigamu Jangu. Atbildot noliedzoši, Heits piekrita nosūtīt vēstnesi, Džeimsu Haslamu, uz Solteiksitiiju ar vēstuli, kurā izskaidroja situāciju un prasīja, ko vajadzētu darīt. Tomēr, tā kā Soltleiksitiija atradās apmēram 250 jūdzes (400km) no Sidarsitijas, vēstnesim bija jājāj zirga mugurā apmēram nedēļu, lai sasniegtu Soltleiksitiiju un atgrieztos Sidarsitijā ar prezidenta Janga norādījumiem.

Neilgi pirms Īzāks Heits ar vēstnesi nosūtīja vēstuli, Džons D. Lī un indiāņi uzbruka emigrantu nometnei vietā, ko sauca par Kalnu pļavām. Lī vadīja uzbrukumu, bet slēpa savu identitāti, lai izskatītos, ka iesaistīti ir tikai indiāņi. Daži emigranti tika nogalināti un ievainoti, bet pārējie cīnījās pret uzbrucējiem, piespiežot Lī un indiāņus atkāpties. Emigranti ātri izvietoja savus ratus ciešā aplī jeb aplokā, lai varētu aizsargāties. Piecu dienu laikā sekoja vēl divi uzbrukumi, aplencot ratu ierindu.

Kādā brīdī Sidarsitijas zemessargi ievēroja, ka divi emigrantu vīrieši atrodas ārpus ratu iežogojuma. Zemessargi uz viņiem izšāva, vienu no viņiem nogalinot. Otrs vīrietis aizbēga un paziņoja ratu noņemšanai, ka uzbrukumos ir iesaistīti arī baltie vīrieši. Tie, kuri plānoja uzbrukumu, tika pieķerti melos. Ja emigrantiem ļautu doties uz Kaliforniju, izplatītos ziņas, ka pēdējo dienu svētie ir atbildīgi par uzbrukumu ratu ierindai. Sazvērnīki baidījās, ka šī ziņa radīs negatīvas sekas gan viņiem, gan viņu cilvēkiem.

Kalnu pļavas slaktiņš

Cenšoties novērst ziņu izplatīšanos, ka pēdējo dienu svētie ir bijuši iesaistīti uzbrukumā ratu ierindai, Īzāks Heits, Džons D. Lī un citi vietējie Baznīcas un zemessardzes vadītāji izlēma nogalināt visus atlikušos emigrantus, izņemot mazos bērnus. Īstenojot šo plānu, Džons D. Lī pietuvojās emigrantiem un teica, ka zemessargi viņus aizsargās no turpmākiem uzbrukumiem un drošībā viņus nogādās atpakaļ uz Sidarsitiju. Kad emigranti devās uz Sidarsitiju, zemessargi pret viņiem pagriezās un atklāja uguni. Daži indiāņi, kurus kolonisti bija savervējuši, iznāca no slēptuvēm, lai pievienotos uzbrukumam. No aptuveni 140 emigrantiem, kuri bija daļa no ratu ierindas, pasaudzēti tika vien 17 bērniņi.

Divas dienas pēc slaktiņa Džeims Haslams ieradās Sidarsitijā ar prezidenta Janga atbildes vēstuli, kurā vietējiem vadītājiem norādīja, lai atļauj ratu ierindai mierīgi turpināt ceļu. „Kad Heits izlasīja Janga vārdus, viņš sāka šņukstēt kā bērns un spēja vien izteikt: „Par vēlu, par vēlu”” (Richard E. Turley Jr., „The Mountain Meadows Massacre”, *Ensign*, 2007. g. sept., 20. lpp.).

Traģiskās sekas

Kalnu pļavas slaktiņš beidzās ne vien ar 120 upuru nāvi, bet arī izraisīja lielas ciešanas izdzīvojušajiem bērniem un citiem upuru radniekiem. Daži pēdējo dienu svētie deva patvērumu un parūpējās par emigrantu bērniem, kuri bija izdzīvojuši slaktiņā. 1859. gadā federālās amatpersonas šos bērnus paņēma aizbildniecībā un atdeva viņus radniekiem Arkanzasā. Smagi cieta arī Peiutas indiāņi, jo tika netaisnīgi vainoti noziegumā.

Baznīcas vadītāji uzzina par slaktiņu

„Lai gan Brigams Jangs un citi Baznīcas vadītāji Soltleiksitijā par slaktiņu uzzināja drīz pēc tam, kad tas bija noticis, taču to, cik lielā mērā kolonisti tajā bija iesaistīti, kā arī briesmīgās nozieguma detaļas viņi uzzināja un saprata tikai pēc laika. 1859. gadā viņi no staba prezidenta aicinājuma atbrīvoja Īzāku Heitu un citus ievērojamus Sidarsitijas Baznīcas vadītājus, kuri bija piedalījušies slaktiņā. 1870. gadā viņi no Baznīcas izslēdza Īzāku Heitu un Džonu D. Lī.

1874. gadā teritoriālā zvērināto tiesa apsūdzēja deviņus vīriešus par dalību slaktiņā. Lielākā daļa no viņiem galu galā tika apcietināti, taču tikai Lī tika pārbaudīts, notiesāts, un viņam par noziegumu tika izdarīts nāvessods. Kāds cits apsūdzētais sniedza liecību [brīvprātīgi liecināja un sniedza pierādījumus pret citiem apsūdzētajiem], bet citi daudzus gadus pavadīja, bēguļojot no likuma. Citus zemessargus, kuri piedalījās slaktiņā, atlikušo dzīvi mocīja briesmīga vainas sajūta un atkāroti murgi par to, ko bija izdarījuši un redzējuši” (Richard E. Turley Jr., „The Mountain Meadows Massacre”, *Ensign*, 2007. g. sept., 20. lpp.).

Kalnu pļavas slaktiņa 150. gadadiena

Prezidents Henrijs B. Airings, Augstākā prezidija loceklis, teica:

„Par slaktiņu ir atbildīgi vietējie Kalnu pļavas reģiona Pēdējo Dienu Svēto Jēzus Kristus Baznīcas vadītāji, kuri ieņēma arī valsts un militāros amatus, kā arī Baznīcas locekļi, kas rīkojās viņu vadībā. . . .

. . . Jēzus Kristus evaņģēlijs, ko mēs sludinām, ir pilnīgā pret-runā ar vīriešu, sieviešu un bērnu aukstasinīgu slepkavošanu. Patiesi, tas iestājas par mieru un piedošanu. Tas, ko pirms ilga laika [Kalnu pļavās] izdarīja mūsu Baznīcas locekļi, parāda, ka viņi bija briesmīgi un neattaisnojami novērsuši no kristīgās mācības un rīcības. . . . Nav šaubu, ka Dievišķā tiesa par slaktiņu atbildīgajiem cilvēkiem uzliks atbilstošu sodu. . . .

. . . Lai Debesu Dievs, kura dēli un meitas mēs visi esam, mūs svētī, lai mēs godātu visus tos, kuri šeit nomira, izplatot cits citam tīru mīlestību un piedošanas garu, ko iemieso Viņa Vienpiedzimušais Dēls” („150th Anniversary of Mountain Meadows Massacre”, 2007. g. 11. sept., mormonnewsroom.org/article/150th-anniversary-of-mountain-meadows-massacre).

